

DISSERTATIO II.

DE

SACRIFICIO MISSÆ.

CAPUT I.

Quid, & quotuplex sit Sacrificium. Quanam eius necessitas.

Hæcenus de Eucharistia ut sacramentum, nunc de eadem, ut sacrificium est, sermonem introituro. Sacrificium in sua ampla significatione omne opus bonum comprehendit, sive internum, sive externum, quod in Dei gloriam dirigitur. E. lemosyna, ieiunium, preces, actus fidei, spei, caritatis, contritionis, & cetera omnia que referunt in Dei honorem possunt, sacrificii nomen sibi ascribere queant. *Immola Deo sacrificium laudis: sive internum, sive externum, quod in Dei gloriam dirigitur.* E. lemosyna, ieiunium, preces, actus fidei, spei, caritatis, contritionis, & cetera omnia que referunt in Dei honorem possunt, sacrificii nomen sibi ascribere queant. *Immola Deo sacrificium laudis: sive internum, sive externum, quod in Dei gloriam dirigitur.* E. lemosyna, ieiunium, preces, actus fidei, spei, caritatis, contritionis, & cetera omnia que referunt in Dei honorem possunt, sacrificii nomen sibi ascribere queant. *Immola Deo sacrificium laudis: sive internum, sive externum, quod in Dei gloriam dirigitur.*

II. Communis sacrificii, proprie & presse accepti, eiusmodi est definitio. Oblatio externa soli Deo facta, que in recognitionem supremi eius domini a legitimo ministro res aliqua sensibilis & permanentis ritu mystico consecratur, & mutatur. Oblatio locum generis occupat, & est actio ministri victimam offerentis. Dicitur oblatio externa, seu sensibilis: quia est actus religionis, qua homines una coniunguntur. Homines autem communicare simul nequeunt, nisi signis sensibilibus, quibus id manifestant quod intrinsece animo gerunt. Heinc sacrificium proprie dictum est rei sensibilis: ut distingatur a sacrificio contriti cordis, & interiorum animæ affectuum. Solum Deo facta. Solum quippe Deus conditor, & moderator hominum est, principum, & finis. *Quis enim* (inquit Augustinus Lib. X. de Civit. Dei cap. 19.) *sacrificandum esse*

consuit nisi ei quem Deum aut servit, aut putavit, aut fixit?

III. Aditur, in recognitionem supremi eius domini. Sacrificio externo homo servitutum, & subiectionem Deo solemniter professitur, simuloque contelatur, quidquid nisi habere, se ab illo accepisse. Primarius enim sacrificii finis est cultus Deo exhibitus. *A legitimo ministro oblatio immolanda est, scilicet a persona que ad hoc officium destinata sit.* Quare Ozias Rex, qui cum Sacerdos non esset, sacrificare ausus fuit, penas luit; ut habetur II. Paralip. cap. xviii. Dicitur oblatio rei sensibilis, & permanentis, ut distinguatur a precibus, prostrationibus, ceterisque id genus, que actu exteriori quidem sunt ad offerendum cultum & reverentiam Numini supremo; sed transeunt actu suo. Ritu mystico consecranda: quia res que Deo offeruntur, ex profana sacra fieri, & novum, relicto priore, induere statum debent. Sacrificare enim est sacra facere, ut præclaret S. Thomas 2. 2. quæst. lxxxv. art. 3. ad 3. docet. *Sacrificia proprie dicuntur, quando circa res Deo oblatas aliquid fit; sicut quod animalia occidebantur, & comburebantur; hoc ipsum nomen sonat: nam sacrificium dicitur ex hoc quod homo facti aliquid facit. Oblatio autem dicitur, & proprie dicitur, cum Deo aliquid offertur, etiam si nihil circa ipsum fiat: sicut dicuntur offerri denarii, vel panes in altari, circa quos nihil fit. Primitiæ autem oblationes erant, quia Deo offerebantur. ... non erant autem sacrificia, quia nihil factum circa eas fiebat. Decima autem, proprie loquendo, non sunt sacrificia, neque oblationes: quia non immediate Deo, sed ministris divini cultus exhibentur. Ultima particula mutatur significat, ut ex dictis constat, rem oblatam destruendam esse aut sanguinis effusione, aut partium divisione,*

ne, vel ignis ardore. Heinc quando in lege veteri animal vivum offerebatur sine occisione, sacrificium nulloquam appellatum fuit. Hac destructione significatur supremum dominum Dei in res omnes. Non est tamen semper necessaria destructio, ut patet in sacrificio capri emissarii, qui non occidebatur, sed exul in desertum mittebatur, ut habetur Levit. cap. xvi. Sufficit ergo ut fiat aut destructio, aut immutatio. Frumentum quoque contritum, & farina oleo conspersa, & igne concocta, Deoque oblata, sacrificia nuncupantur.

IX. Sacrificium dividitur 1. ratione materie. 2. ratione forme. 3. ratione finis. Materia alia solida, ut animal, quod offerebatur in veteri lege post partem de hollibus victoriam: & ideo ab hollibus hostia, & a victoria *victima* nuncupatur. Res queque que vita caret, solum plures sunt; ut panis, fal, thus, spice, triticum. Panis in frusta scindebatur, simila tartagine, vel cilibano cremabatur, fal rebratur, thus adolebatur, spicarum manipulus torrebatur, triticum conterebatur. Eiusmodi sacrificia dicebantur *immolationes*. Alia est materia liquida, ut vinum, oleum, sanguis, aqua, que aliquando offerebantur; & hæc vocantur *libamen*.

V. Ratione forme sacrificium tribuitur in holocaustum, ut sacrificium, seu hollium pro peccato, & holliam pacificam. Omnium sacrificiorum perfectissimum erat holocaustum, quod totum consumebatur. Sacrificium pro peccato partim consumebatur, partim in usum Sacerdotum cedebat, illudque in templi atrio comedebatur: unde prodicit, peccata populi, seu victimas pro peccato oblatas, comedere Sacerdotes. Offerebatur non solum pro peccatis tum internis, tum externis, ex malitia patris, sed etiam pro peccatis ignorantis, ut patet ex Levit. 1v. & v. Hostia pacifica partim cremabatur, partim edebatur tum a Sacerdotibus, tum ab offerentibus. Offerri solebat aut pro acceptis beneficiis, aut ad nova imploranda.

VI. Dividitur sacrificium ex parte finis in lætæuticum, eucharisticum, impetratorium, & propitiatorium. Lætæuticum fit nuncupatur ob latric, seu perfecte servituti cultum Deo exhibitum, tamquam supremo Domino; idque holocausto maxime perficitur. Eucharisticum in gratiarum actionem pro beneficiis acceptis offertur; impetratorium pro beneficiis impetrandis offertur: & in lege veteri utrumque hollia pacifica vocabatur. Propitiatorium Deum nobis placatum reddit,

Conc. Theol. Tom. VIII.

& propitium: efferturque pro peccati peccatis, & flagellis avertendis.

VII. Sacrificii necessitatem colligit S. Thomas 2. 2. quæst. lxxxv. art. 1. ex duplici capite, nempe ex parte Dei, & ex parte hominis. Deo quippe, ut supremo rerum omnium conditori, protestatio debetur altum domini, quod in nos habet: eique gratiæ pro tot collatis in nos beneficiis agendæ: & quia continenter novis eiusdem beneficiis egemus, idcirco incessanter impetranda a nobis sunt. Expiatio quoque peccatorum, que contra ipsum committuntur, sacrificii necessitatem manifestat. *Naturalis ratio* (inquit Angelicus) *dicitur: homini, quod alienis superiori subdatur propter defectus quos in seipso sentit, in quibus ad aliquo superiori eget adiuvant, & dirigi: & quædam illud sit, hoc est quod apud omnes dicitur Deus. Sicut autem in rebus naturalibus naturaliter inferiora superioribus subdantur; ita etiam naturalis ratio dicitur homini secundum naturalem inclinationem, ut ei quod est supra se invicem, subiectionem, & honorem exhibeat secundum suum modum. Est autem modus conveniens homini, ut sensibilibus signis utatur ad aliqua experimenta: quia ex sensibilibus cognitionem accipit. Et ideo ex naturali ratione procedit quod homo quibusdam sensibilibus rebus utatur, offerens eas Deo in signum debite subiectionis, & honoris, secundum similitudinem eorum qui dominis suis aliqua offerunt in recognitionem domini. Hoc autem pertinet ad rationem sacrificii. Et ideo oblatio sacrificii pertinet ad usum naturalem.*

VIII. Quatuor sacrificiorum genera respondent quatuor divinis profectionibus. I. suprema eius maiestas, sub cuius dominio cuncta sunt posita, recognoscitur per holocaustum, in quo sincero affectu omnia Deo offerimus, & exanimamur, eum victimæ igne caritatis omnino consumpuntur, abique ulla rapina, memores illius Hæc lxi. *Ergo Dominus. ... odio hæcens respicitur in holocausto.* Expende sacro, num revera in angulo cordis tui aliquid latet Deo usurpatum. II. Est immensa Dei erga nos bonitas, qua nos ex nihilo eduxit, conservatque. Hanc infinitam bonitatem quotidie recolimus sacrificio eucharistico. III. Est iustitia infinita, cui iniurias peccatis nostris irrogamus, pro quibus sacrificio propitiatorio satisfacere corde contrito nitimur. IV. Est æterna beatitudo, in eiusdem divinarum perfectionum plenitudine sita, qua ipse fruatur, queque est noster ultimus finis.

Huius perfectioni respondet sacrificium impetra-

tratorum, quo postulamus omnia auxilia quibus hunc affectum finem valeamus. Omnia hæc quanto sacrificia eminentiore quodam modo splendent in sacrificio Missæ, quod est latencium, holocaustum, eucharisticum, propitiatorum, & impetratorum; ut infra clarius explicabitur.

CAPUT II.

De sacramento Missæ sacrificio.

I. VAnis nominibus Missæ sacrificium appellatur. I. Dicitur *Liturgia*, quæ significat totum illud ministerium quo sacrificium perficitur. II. *Synaxis*, seu conuentio fidelium cum Christo. III. *Oblatio*, quæ in expiationem peccatorum offertur. IV. *Cœlecta*, seu congregatio fidelis populi ad sacra mysteria peragenda. V. Dicitur *Missæ* a verbo mitti, hinc quod Christus hostia sit a Deo nobis missa; hinc quod ex donis a populo missis sacrificium fieret, hinc quia, peracto sacrificio, populus mittitur, Diacono canente: *ite, Missæ est*. Duas veluti in partes Missa olim distinguebatur. Prima dicebatur catechumenorum, & penitentium usque ad offertorium. Hac parte completa, Diaconus clara voce clamabat: *Exite catechumeni, penitentes, indigni*. Altera pars Missa fidelium appellabatur, qua finita, dimittebatur populus.

II. Petrobulliani, Albigenes, Zaingliani, Lutherani, Calvinistæ, Missæ sacrificium de medio tulserunt. Lutherus in formula Missæ, quam pro Ecclesia Vittembergensi anno 1523, edidit, sacrificium Missæ *abominabilem* appellat. Et tamen in confessione Auguſtana, edita anno 1530, & decem post annos reformata, hæc Protestantes scripserunt. *Falso acculantur Ecclesie nostre, quod Missam aboleant: restinet enim Missa apud nos, & summa reverentia celebratur. Subdola, & captiosa est proſectio illius. Celebrant utique hæreticorum aliqui Missam, a seipsis fabricatam, & corruptam, in qua nulla sit oblatio. Contendunt illi, sola fide iustificari homines; iniuriamque fieri passioni Christi, si post unicum illius oblationem in cruce factam, alia repetatur oblatio. Inſerunt heic, nullum nunc reperiri sacrificium propitiatorum. Illorum ergo Missa est, inquit, dominici transitus commemoratio, in qua excitata fiducia, sacramentum Eucharistiæ Sacerdotibus porrigitur. Ideo in præfata confessione Auguſtana hæc subduntur. Cum Missa sit communicatio sacramen-*

ti, servatur apud nos una communis Missa singulis diebus, atque aliis etiam diebus, si qui sacramento velat uti, ubi porrigitur sacramentum his qui petunt. Missam ergo, ut sacrificium, seu ut oblationem, detestantur novatores omnes. Lutherus in citata formula blasphemare non erubuit, se supra omnes abominaciones habere Missam, & nihil magis odere quam quod per annos quindecim Missas celebravit Catholicorum more. Tandem in Libro de Missa privata anno 1534, concludit, sicut a damone suggestum, ac perſuasum fuisse, Missæ sacrificium abrogandum esse.

III. His paucis delibatis, catholica doctrina de Missæ sacrificio exponenda est. Innumeri Theologi omni argumentorum genere demonstrant, Eucharistiam veri sacrificii rationem habere. Hoc ex instituto præfiterentur Melchior Cano Lib. XII. cap. XII. Bellarmius Lib. I. de Missa cap. vii. P. Drin de re sacra. Lib. V. & alii plurimi. Inſtituti mei ratio non sinit pro dignitate controversiam adverſus novatores enucleare; sed ea tantum capita perſingam qua ad imbuendos lectores meos opportuna iudicavero.

S. I.

Fidei catholice dogma est, Eucharistiam esse verum sacrificium, quod in Missa offertur.

Dogma illud definiit Concilium Tridentinum *ſeſſ. XIII. can. 1.* his verbis: *Si quis dixerit, in Missa non offerri Deo verum & proprium sacrificium, hæc anathema sit.* Rurſus can. III. *Si quis dixerit, Missæ sacrificium tantum esse laudis, & gratiarum actionis, aut eandem commemorationem sacrificii in cruce peracti, non autem propitiatorum, hæc anathema sit.* Et tandem can. IV. *Si quis dixerit, blasphemiam inrogari sanctissimo Christi sacrificio in cruce peracto per Missæ sacrificium, aut illi per hoc derogari; anathema sit.*

II. His tribus canonibus protulgavit Concilium Tridentinum novatorum errores; & doctrinam quam Ecclesia a Christo, & ab universa Apostolorum, & Patrum traditione accepit, confirmavit, & declaravit.

III. Et primum. Christus, cum Eucharistiam instituit, sacrificium obtulit iuxta ritum, & similitudinem sacerdotum Melchisedechi. Appellatur enim & a Davide *Palm. cix.* & a Paulo ad Hebr. vii. *Sacerdos secundum*

eandem ordinem Melchisedech. Igitur quem admodum Melchisedech obtulit panem & vinum, quæ fuerunt symbolum, & typus Eucharistiæ, sic Christus Dominus Sacerdos in æternum, dum Eucharistiam consecravit sub speciebus panis, & vini, verum & proprium sacrificium obtulit, ut laudatum Tridentinum *ſeſſ. XXI. cap. 1.* exponit: *Sacerdotem secundum ordinem Melchisedech se in æternum constitutum declarans, corpus & sanguinem suum sub speciebus panis, & vini Deo Patri obtulit.* Et hæc doctrinam uno ore Patres omnes tradiderunt: ut laudati Theologus demonstrant. Unum & alterum indicabo. S. Cyprianus *epist. LXIII.* ad Cæciliam hæc scribit: *Quod autem Melchisedech typum Christi portaret, declarat in *Psal. Spidius sanctus ex persona Patris ad Flavianum dicit: Ante hæc omnia genui te: Tu es Sacerdos. Cre. Qui ovis utriusque hinc est de sacrificio illo veniens, & inde descendens, quod Melchisedech, Sacerdos Dei summi fuit, quod panem & vinum obtulit.* S. Hieronymus in *Qq. Hebræis* inquit: *Quod ait: Tu es Sacerdos in æternum. Cre. mysterium nostrum in verbo ordinis significatur, nequaquam per Aaron irrationabilibus victimis immolantibus, sed oblatio panis & vini, id est corpore, & sanguine Domini Iesu.* Plurima alia testimonia ceterorum Patrum prætereo, quod obvia sint.*

IV. Christus Dominus sacrificium quod ipse obtulit, immolari ab Apostolis præcepit. *Hoc facite in meam commemorationem: Luc. XXII.* Ita interpretantur Patres. S. Cyprianus *epist. LXIII.* ad Cæciliam ait: *Si Iesus Christus Dominus Deus noster ipse esse summus Sacerdos Dei Patris, & sacrificium Patri seipsum primum obtulit, & hoc fieri in sui commemorationem præcepit: utique ille Sacerdos vice Christi vere fungitur qui id quod Christus fecit, imitatur: & sacrificium verum, plenum tunc offert in Ecclesia Deo Patri, si se implet offerre, secundum quod ipsum Christus videtur obtulisse.* S. Ambrosius in *Palmis XXXVII.* *Secundum Principem Sacerdotum, ut postquam, Sacerdotes, ut offerant pro populo sacrificium, est infirmi merito, tamen honorabiles sacrificio: quia est Christus nunc non videtur offerre; tamen ipse offertur in terris, quando Christi corpus offertur; immo ipse offerre manifestatur in vobis, cuius sermo sanctificat sacrificium quod offertur.* S. Hieronymus *Lib. III. dialog. adverte. Pelag. Sic docuit Apostolos suos, ut quotidie in corporis illius sacrificio andeant loqui. Sec. ... Revere ad Genesim, & Melchisedech Regem Salem huius Præcepit invenies evi-*

tratis: quia tunc in typo Christi panem, & vinum obtulit, & mysterium christianum in Salvatore sanguine, & corpore dedicavit. Similia habent ceteri Patres, qui omnia novatorum, negantium Melchisedecham obtulisse sacrificium, topismata in antecessum labefactarunt.

V. Plurimæ alie figuræ veteris testamenti Eucharistiæ sacrificium portederunt, præsertim agni pascalis sacrificium. Quibus prætermittis, unicum oraculum Malachii Prophetæ *cap. 1.* transcribo: *Non est mihi voluntas in vobis, dicit Dominus exercituum, & munus non suscipiam de manibus vestris: ab ortu enim Solis usque ad occasum magnum est nomen meum in gentibus, & in omni loco factum est sacrificium, & offertur nomini meo oblatio murmuris. Perſpicue hoc asserit, reiectis sacrificiis Iudaorum, substituendum fore novum sacrificium, quod in omni loco offertur. Perperam de more detorqueo novatores student Malachiam oraculum ad sacrificium Crucis; cum istud non in omni loco, nec nisi semel oblatum fuerit. Frustra quoque ad bona opera, ad elemosinas, atque virtutum officia infleſtere propheticum oraculum nituntur. Numquam bona opera improbat; neque bona opera sacrificii molais succedunt. Quid quod iuxta novatores opera bona Christianorum oblatio mundi dici nequeunt, cum malitia inquinata sint omnia?*

VI. Sed quod peremptorium adverſus novatores est, universa Patrum traditio testatur, oraculum Malachie Eucharistiæ dedicare. S. Iulianus Martyr in *dialogo cum Tryphano* inquit: *De nostris vero gentium, que in omni loco offertur, sacrificiis, hoc est pane Eucharistiæ, & poculo similiter Eucharistiæ, iam tum locutus prædixit (Malachias) nos quidem glorificare nomen eius, vos autem profanare.* S. Irenæus *Lib. IV.* adverſus hæreses *cap. XXXI.* hæc habet: *Eum qui ex creatura panis est, panem accipit, & non testatæque docuit novam oblationem, de quo & in duodecim Prophetis Malachias sic præfiguravit: Non est mihi voluntas in vobis, S. Auguſtinus *Lib. X. illud de civit. Dei cap. XXX.* perſpicue oraculum Malachie de Eucharistiâ interpretatur. Hoc sacrificium pro Sacerdotum secundum ordinem Melchisedech cum in omni loco a Solis ortu usque ad occasum Deo iam videamus offerri &c. Sacrificium enim Iudaorum, quibus dicitur est: Non est mihi voluntas in vobis: cessasse negare non possunt. Eodem modo loquuntur ceteri Patres, po-*

uissimum Chrysoſtomus, Theodoretus, Hieronymus. Ipe Chriſtus Dominus, ad oraculum iſtaſ Malachie relpiciens, dixit Samaritanæ mulieri Ioan. iv. *Mulier crede mihi, quia veni, quando neque in monte hoc, neque in Hieroſolymis adorabitur. Patrem . . . Venit hora, & nunc eſt quando veri adoratores adorabunt Patrem in ſpiritu, & veritate.* Nec blaterent novatores, Chriſtum loqui de adoratione interiori, & ſpirituali. Nam euſmodi adoratio ſemper fuit, & durabit niſi ad conſummationem ſæculi. Utique adorationem in exteriori in ſpiritu & veritate Chriſtus annuntiat, Iudeorum errorem improbandi, qui abique interiori religionis affectu animalium carnem offerrebant. Damna quoque ibi Samaritanorum ſuperſtitionem, qua falſis diis immolabant. Senſus itaque eſt. Chriſtiani verum Deum, non ficta numina, ut Samaritani, adorabunt, colentque, non tantum exterius, ut Iudæi, ſed in ſpiritu, & veritate incruentum ſacrificium eadem offerent.

VII. Sed que eſſe cum Lutheranis, & Calvinianis diſputatio poteſt, qui in religionis negotio iſtam exunt rationem, & communi ſenſu renuntiant? Oſtendant nobis ſeveri Ariſtarchi ab orbe condito vel unam aliquam ſine ſacrificio religionem. *In quolibet ætate* (inquit S. Thomas cit. art.) *& apud quælibet hominum nationes ſemper fuit aliqua ſacrificiorum oblatio. Quod autem eſt apud omnes, videtur naturale eſſe. Ergo oblatio ſacrificiorum eſt de iure naturali.* Plato *Lib. XII. de Rep.* tradit, Sacerdotes magna claritate oportet abundare propter eam quæ tractant, magnificentiam. Apud Egyptios pſaculum erat Regem abique ſacerdotio imperare. Subdit Plato *dial. viii.* de legibus, necesse eſt ut ſemper unus ex Magiſtratus decorum alicui pro civitate ſacrificet. Apud Athenienſes creato Regi maxime facta attribuebantur. Ariſtoteles, Platonis diſcipulus, teſtatur *Lib. III. Polit.* heroicis temporibus Reges divina rei cultum exercere ſolitos; ſacrificia tamen inſignia Sacerdotibus reſervata fuiſſe. Quapropter monet, in optima Republica Sacerdotes honoratiſſimos conſtituendos eſſe. Neque enim, ait, agricola, artiſex, neque vilius exercitiorum quique Sacerdos eſt deputandus: honor namque diis a civibus impendendus. Cirus, & Valerius ſcribunt, inquit Melchior Cano *loc. cit.* tantum ſtudium antiquæ religionis fuiſſe, ut Senatus tunc, cum florebat imperium, decreverit, ut de Principum filiis pauci quidam electi Hæturie populis ad diſciplinam

ſacrorum percipiendam traderentur, ne arſ tanta propter tenuitatem hominum, & religionis auctoritatem adduceretur ad mercedem & quaſtum. Tantus honos apud veteres, natura duce, religioni eſt habitus, ut nulli, niſi Principes, & Optimates, ceremoniarum erga Deum haberent facultatem. Et Lutheranis contendunt, adeo Chriſtum deſiſſe, ut Rempublicam induerit, in qua ſacrificia omnia contrita eſſent? Sacerdotes vero qui? Deliri ſenes, garrula anus, adoleſcentes leves, ſartores, lanii, coqui. Sacerdotium noſtrum Lutheranis, Turæarum moſtanis, inſanare cupiunt, apud quos a communi populo non multum Sacerdotes diſſerunt. Quanto religioſius antiqui olim Germani ſtatuverunt, ut verberandi, animadvertendique in hominem, niſi Sacerdotium auctoritate, nullis eſſet conceſſa facultas; quod iudicia, non humana, ſed divina viderentur, concludit Melchior Cano.

VIII. Non ergo nobis ſuccenteant Lutheranis, ſi dixerimus, neminem ſane mentis eſſe poſſe, Chriſtum leſum, qui non venit legem naturalem deſtruire, ſed adimplere, & perficere, & religionem omnium prætantiffimam & excellentiffimam inſtituere, ad ea ſacrificium, quod eſt religioſi cuiuſque character, & teſtera, aboluiſſe. Quid? Nulla religio unquam ſine ſacrificio; & religio chriſtiana ſola, omnium perfectiſſima, ſacrificio carebit, & ſacerdotio? Contra clamat Apollolus ad Hebr. vii. *Nec ſacrificium fuit ſecundum ordinem Melchisedech alium ſurgere Sacerdotem, & non ſecundum ordinem Aaron dicit. Translato enim ſacerdotio, necesse eſt ut & legis translato fiat. . . . Conſtat enim: quoniam tu es Sacerdos in æternum ſecundum ordinem Melchisedech.* Igitur, teſte Paulo, ſacerdotium in novo fœdera non eſt ablatum, ſed ab ordine Aaron ad ordinem Melchisedech translatum eſt. Si ſacerdotium eſt in nova lege, ſimil & altare ſit oportet, ut ibidem *cap. xiii.* teſtatur Paulus: *Habemus altare, de quo edere non habent poteſtatem, qui tabernaculo deſerunt.*

Tria hæc, ſacerdotium, altare, & ſacrificium, adeo connexa ſunt, ut conſiſtere unum ſine altero nequeat. Quinam altarium ulus, niſi ad ſacrificia offerenda? Ad quid inſtituti Sacerdotes, niſi in primis ad ſacrificandum? Nec blaterent novatores, in lege nova unum eſſe ſacrificium Crucis, quo pleniffime pro omnibus ſatiſfactum fuit; ut Apollolus ad Hebr. *cap. x.* ait. *Vna enim oblatione conſummavit in ſempiternum ſanctificatos.*

ciatos. Si cavilatio iſthæ conſiſteret, abroganda etiam eſſent ſacramenta omnia. At quævis pleniffima fuerit Chriſti ſatiſfactio, ſuperflua non ſunt, ſed neceſſaria ſacramenta. Ergo neceſſarium quoque ſacrificium eſt. Utique Chriſtus Dominus per cruentum Crucis ſacrificium adequatam plenamque Deo pro peccatis ſatiſfactionem obtulit, novum teſtamentum confirmavit, & inſtitutum bonis nobis promeruit. Sed ut inſtitutum beneficium nobis proſit, applicari debet, non per ſolan fidem ſeu fiducia, ut novatores delinquent blaterant; ſed per ſacrificium, & ſacramenta, quæ cum fide & fiducia ſuſcipienda ſunt. In quocumque ſtatu neceſſaria ſunt fides ſacrificii Crucis ad iuſtificationem. Et tamen hoc non obſtante, in quocumque ſtatu ſuere vera ſacrificia, quibus effectus ſacrificii Crucis participarentur. Ergo & in novo fœdere extat ſacrificium incruentum, quo nobis cruenti ſacrificii Crucis fructus applicantur.

IX. Obicit r. Calvinus cum ceteris ſectariis illud Pauli ad Hebr. vii. *Et aliquidem plures facti ſunt Sacerdotes, idcirco quod morte prohiberentur permanere. Hic autem, eo quod maneat in æternum, ſempiternum habet ſacerdotium. Unde & ſalvare in perpetuum poteſt accedentes per ſemelipſum ad Deum; ſemper vivens ad interpellandum pro nobis. Talis enim decebat ut nobis eſſet Pontifex, ſanctus, innocens, impollutus, ſegregatus a peccatoribus, & excelſus calis factus: qui non habet neceſſitatem quotidie, quemadmodum Sacerdotes, prius pro ſuis deſictis hoſtiis offerre, deinde pro populi: Hoc enim fecit ſemel, & ipſum offerendo. Lex enim homines conſtituit Sacerdotes inſirmitatem habentes; ſermo autem iurisdictionis, qui poſt legem eſt, ſcilicet in æternum perfectum.* Hic Paulus ſacerdotium veteris teſtamenti a ſacerdotio novi fœderis diſtinguit. In hoc unus Sacerdos eſt. Cuius diverſitatis cauſam prohibet Apollolus ipſe, quod nempe illi mortales erant: quare ſuccelloribus indigebant, qui in demortuorum locum lubrogarentur.

X. Relp. Hoc argumentum, quod Calvinus de more iactabundus extollit, ſeipſo conruit. Unicus eſt Sacerdos noſter æternus & immortalis, qui ſemper coram Deo pro nobis aſſiſtit. Porro hoc eſt veteris inter & Sacerdotes noſtros dicrimen, quod illorum ſinguli ſuam offerabant hoſtiam proprio, non alterius Sacerdotis nomine: neque enim poſteriores alicuius prioris vices gerebant. Idcirco plures omnino Sacerdotes erant, qui non in uno veluti capite conveniebant, quibus

loco adminiſtrarent. At Sacerdos novi fœderis in Chriſti nomine, euſque perſona ad altare accedunt: id eo quodammodo unum eſt Sacerdotium. Omnes namque eandem hoſtiam offerunt: non igitur plures nos Sacerdotes ſumus, qui plures, atque diverſas hoſtias offeramus, quemadmodum veteres; ſed unus eſt ſummus Sacerdos Chriſtus Dominus, qui Deum ſanguine ſuo placavit, & reconciliavit mundo; noſque hoc ſenſu non dicimus Sacerdotes, ſed diſpenſatores ſumus myſteriorum eius, applicantes populo languentem illum ille eſuſidit in Cruce, ut Apollolus ipſe docet I. Corinth. iv. *Sic nos exiſtimit homo ut miniſtros Chriſti, & diſpenſatores myſteriorum Dei.* Nec Sacerdotes noſtri ſimiles ſunt, ut Calvinus contendit, Sacerdotibus veteris legis. Illi hoſtias, ſeu languentem offerabant hircorum, & taurorum, quæ ex le placere non poterant. Legis inſtrumenta erant, quod nec hoſtiam habebat, quæ ex le Deo eſſet accepta; nec Sacerdotes impollutos, qui Deo gratioſi gratam quoque hoſtiam offererent. Sacerdotes vero noſtri, tametsi inſirmi ſunt, nihil tamen Eccleſiæ incommodant, apte quod vim ſuam non ab illis habet, ſed a Chriſto ſummæ Sacerdotis, in quo Pater bene ſibi complacuit, qui ſimul eſt Sacerdos & ſacrificium. Sacrificii itaque evangelicæ hoſtia ſeiſpa eſt Deo quam gratiſſima; & unum habet Sacerdotem ſummum lænetum impollutum, cuius oblatio vim tribuit ſacrificio, & omnibus fidelibus prodeſt. Sicut ergo inſirmus & improbus miniſter Chriſti, ſacramentum adminiſtrans, nihil Eccleſiæ noceat; ita neque in Chriſti ſacrificio Sacerdos impia divine utilitatis fructu Eccleſiæ privat: quævis ipſe ſibi non emolumentum comparet, led exitium, concludit laudatus Melchior Cano.

XI. Inſiſtit Calvinus, temel Chriſtum iuxta Apollolum oblatum fuiſſe, & ſatiſfecit pro omnibus peccatis. Sed ex iſis quæ dicta ſunt, obſectio conruit. Semel Chriſtus cruento ſacrificio le in monte Calvarie obtulit Deo Patri, plenamque pro peccatis noſtris ſatiſfactionem exhibuit. Sed fructus illius redundantis pretii nobis applicandus eſt. Sacrificium Mille non offerimus, ut calumniantur novatores, in ſupplementum ſacrificii Crucis, quæ illud deſiciens fuerit, led dumtaxat ut nobis applicetur illius fructus. Sacrificium incruentum Miſſæ, & ſacrificium cruentum idem omnino ſunt quantum ad ſubſtantiam; quæ eadem ſi hoſtia, idem offerens Chriſtus; & ſolus modus diverſus eſt, ut Concilio Tridentinum *ſeſs. xxii. cap. ii.* declarat,

rat. Una est eademque hostia, idem nunc offerens Sacerdotum ministerio qui seipsum tunc in Cruce obtulit, sola offerendi ratione diversa: cuius quidem oblationis eventus fructus per hanc uberrime percipiuntur: tantum abest ut illi per hanc quovis modo derogetur. Semel ergo oblati est, & una mortis oblatione omnia consummavit. Unus est summus Sacerdos Christus. Sacerdotes omnes sunt illius vicarii, quorum ministerio utitur ad offerendum eandem hostiam in sacrificio Missæ, quo nobis sacrificii crucenti pretium applicatur. Nonne novatores ipsi tatenent, necessarium esse applicationem sacrificii Crucis per fidem, per sacramenta? Si propterea quod Christus sacrificii Crucis consummavit opus salutis nostræ, & suprabundantem pro peccatis nostris obtulit æterno Patri satisfactionem, superfluum quoque foret Missæ sacrificium, superflua quoque forent sacramenta, preces, & cetera alia ipsa opera, quibus fructus passionis Christi nobis applicare curamus. Negant hoc secundum novatores: negent ergo & alterum necesse est. Argumentum Calvini valeret, si sacrificium Missæ diversum quantum ad substantiam esset a sacrificio Crucis, & ab ipso virtutem non acciperet, & efficaciam: quod proflus falsum est; cum eadem omnino victima sacrosancta quæ oblati in Cruce fuit modo crucenti, offeratur in altari incruento modo, non sepius dictum est. Unde consequitur, Missam non esse puram representationem, & meram imaginem sacrificii, sed verum & proprium sacrificium; licet sit commemorativum illius ob rationem datam, quod eadem modo diverso victima offeratur.

XII. Opponent 2. Eucharistia est sacramentum. Ergo non est sacrificium. Nam idem non potest esse utrumque. Resp. Idem non potest esse simul sacrificium, & sacramentum sub eodem respectu, eademque ratione, concedo; sed diverso respectu, negotio. Eucharistia, ut nobis gratiam conferat, eandem Dei, & sacramentum est; quatenus Eucharistia continet Christum hostiam incruentam, quæ offertur Deo Patri, sacrificium est.

XIII. Opponent 3. In sacrificio requiritur victima mactatio. At in sacrificio Missæ Christus, qui offertur, non mactatur. Ergo Missa non est sacrificium. Præterea in sacrificio necessaria est oblatio rei sensibilis. Christi autem corpus, quod offertur, non est sensibilis. Ergo Missa non est sacrificium. Resp. In sacrificio requiritur victima immutatio eo modo quo est sacrificium. Si hoc

crumentum sit, necessaria est physica victimæ mactatio; si sacrificium sit incruentum, ut est eucharisticum, requiritur immutatio seu mactatio victimæ mystica. In sacrificio Missæ vi verborum quibus panis, & vinum consecretur, separatur sanguis a corpore, quæ separatio est quedam mystica sanguinis effusio. Neque ad rationem sacrificii necesse est ut sanguis reipsum effundatur; sed lat est ut ex vi actionis effundi debeat; quemadmodum patet in sacrificio Abrami, de quo S. Ioannes Chrysolomus homil. lti. in S. Eustachium Antioch. inquit: *Est sacrificium etiam sine sanguine. Sicut illi qui martyris imitari sunt. Propterea & illud (Ilaaci) sacrificium sine sanguine perfectum est, quoniam illius figura esse debuit. Vides in veteri testamento imaginem multo ante adumbratam. Noli veritati fidem denegare.* Quot sacrificia in antiquo testamento incruenta non fuerunt? Corpus & sanguis Christi in Eucharistia non sunt sensibilis se ipsis, & in propria specie; sunt tamen sensibilis per species panis, & vini, sub quibus offeruntur.

XIV. Opponent 4. Ex oblatione Melchisedech, facta Abrahamo, non recte colligitur Missæ sacrificium. Siquidem Melchisedech obtulit Abraham, & servis eius panem & vinum, non in sacrificio, sed ad eos ex prælio redeuntes refocillandos. Resp. Utiq; ex eo quod Melchisedech panem, & vinum obtulit Abraham, non inferitur ipsam sacrificiale: siquidem sacrificium Deo soli offertur: Melchisedechus igitur Deo panem & vinum sacrificavit; & postea partem panis & vini prætulit Abraham. Idque crucitur ex ipsa Scriptura Gen. xiv. ubi narrata oblatione, subditur de Melchisedech: *Erant enim Sacerdos Dei altissimi.* Ad quid Sacerdotii mentio facta esset, nisi Melchisedech sacrificasset? Ipsa quoque Scriptura manifeste declarat, Melchisedech non protulisse panem & vinum ad refocillandos milites. Redierant enim e prælio cum ingenti præda: & ea habebant quæ ad cibum pertinent, ut ibidem dicitur: & Abraham Regi Sodomorum dixit: *Non accipiam ex omnibus, quæstia sunt, exceptis his quæ comederunt iuvenes.*

XV. Ex quibus colliges, Missæ sacrificium esse læteticum, quia in eius celebratione cultus lætæ Deo exhibetur, & recognoscitur supremum eiusdem dominium in omnes creaturas. Est insuper sacrificium eucharisticum, quo pro acceptis beneficiis Deo gratiæ aguntur. Appellatur quoque propitiatorium: quia victima offertur ad placandam divinam iracundiam pro peccatis. Est simul propitiatorium

rium: quia dum illud Deo offerimus, ad eo auxilia, gratias, & dona impetramus.

§. II.

Sacrificii Missæ essentia explicatur.

I. Dogma catholicum est adversus novatores, Missam esse sacrificium. Disputant vero Theologi catholici, in qua actione sita sit ipsius sacrificii essentia. Convenit penes omnes, sacrificium illud non consistere in ea liturgica parte quam Ecclesia instituit, cum sit divinitus institutum, ut ostensum est. Controversia ergo est inter Theologos circa partes quæ sunt divine institutionis.

II. Quæst. I. Utrum essentia sacrificii Missæ sita sit in oblatione? Resp. Neque oblatio quæ consecrationem præcedit, neque quæ consistit de essentia sacrificii? Resp. Adfirmant communiter Theologi. Nam sacrificium est oblatio, & immolatio victimæ sensibilis. Porro certum est in consecratione esse veram oblationem. Siquidem Christus Dominus vi consecrationis, tanquam verus agnus & victima, silitur in altari sub speciebus panis & vini, & in quodam statu mortis constituitur; quatenus per spirituales verborum gladium sub diversis & separatis speciebus immolatur, & offertur Deo Patri. Porro hæc mystica, quæ vi verborum fit, separatio corporis ac sanguinis apte representat separationem crucentam sanguinis a corpore in cruce peractam.

III. Similiter oblatio quæ consecrationem consequitur, ad sacrificii essentiam non pertinet; cum non sit a Christo, sed ab Ecclesia instituta. Accedit quod hoc sacrificium in persona Christi offertur. Sacerdos autem, peracta consecratione, non offert nomine Christi, sed nomine proprio, & Ecclesie; ut patet ex verbis ipsis: *Unde & memores nos servi tui . . . offerimus.* Quibus verbis exprimitur oblatio facta a Christo, cum quo simul Ecclesia ipsa offert. Quamvis autem hæc oblatio ad essentiam sacrificii non pertineat, tamen plures, & graves quidem Theologi eam ad eundem attingere integritem contendunt. Quare summa attentione, sicut omnia que in Missæ canone continentur, recitanda sunt illius oblationis verba.

IV. Quæst. II. An fractio, commixtio specierum, distributio, & eorumdem consensio sint de essentia sacrificii? Resp. De fractione, & commixtione hæc S. Thomas II. Part. quæst. lxxxiii. artic. 6. ad 6. scribit: *Dividendum, quod fractio hostiæ consecrate, & quod una sola pars mittatur in calicem, respiciunt corpus mysticum; sicut admixtio aquæ significat populum. Et ideo horum prætermisio*

non facit imperfectionem sacrificii; ut propter hoc sit necesse aliquid reiterare circa celebrationem huius sacramenti. Heinc Theologi omnes inferunt, nullo modo reiterandum, aut irritum esse sacrificium, si Sacerdoti crucem facienti decideret hostia in calicem, quæ frangi non posset. Utiq; Christus panem fregit, sed ad distribuendum, non ad mysticum aliquod designandum. Nec certum est Christum fragile panem post consecrationem; cum multi ante consecrationem illum fragile velint.

V. Distributionem quoque non pertinere ad sacrificii essentiam, fatentur omnes. Nam hæc distributio fieri a Diacono potest. Actio autem sacrificii tota peragi a Sacerdote debet. Qui edunt victimas, participes quidem alterius sunt, inquit S. Paulus I. Cor. x. at sacrificium non consistit.

VI. Quæst. III. An consecratio Sacerdotis sit de essentia sacrificii? Resp. Adfirmant communiter Theologi. Nam sacrificium est oblatio, & immolatio victimæ sensibilis. Porro certum est in consecratione esse veram oblationem. Siquidem Christus Dominus vi consecrationis, tanquam verus agnus & victima, silitur in altari sub speciebus panis & vini, & in quodam statu mortis constituitur; quatenus per spirituales verborum gladium sub diversis & separatis speciebus immolatur, & offertur Deo Patri. Porro hæc mystica, quæ vi verborum fit, separatio corporis ac sanguinis apte representat separationem crucentam sanguinis a corpore in cruce peractam.

VII. Quæst. IV. An communicatio Sacerdotis sit pars essentialis sacrificii Missæ, aut solum integralis? Resp. Disputant in utramque partem Theologi. Omnes adfirmant, esse partem ut minus integram sacrificii; & communior sententia propugnat, partem esse essentialem. Quoniam sacrificium Missæ est omnium perfectissimum, & holocauti rationem obtinet. Porro sicut in holocaulto tota victima destruebatur & consumebatur; ita in sacrificio Missæ per communionem Sacerdotis tota consumitur victima. Diffidum illud, quod Sacerdotis communicatio sit pars sine integralis, sive essentialis, parvi aut nullius momenti est. Nam omnes in hoc convenire videntur, quod consecratio, quæ principaliter scilicet essentiam sacrificii constituit, exprimat ordinem necessarium ad consumptionem oblatorum; ita ut consumptio sit de iure divino. Quamobrem si Sacerdos post consecrationem moriatur, aut ineptus ad consumptionem fiat, alius Sacerdos,

dos, etiam non ieiunus, perficere sacrificium, & oblata consecrata adsumere debet. Consumptionem enim utriusque speciei esse de iure divino, communis & certa sententia est. Christi quippe corpus & sanguis per consecrationem exhibetur sub speciebus cibi & potus. Ergo consecratio essentialiter ad consumptionem ordinatur. Et hoc confirmatur exemplo Christi Domini, qui in ultima cena suum corpus & sanguinem iunxit; ut ex verbis *Luc. xxii. colligitur: Desiderio desiderari hoc Pascha manducare vobiscum, antequam patiar.* Hoc autem de Paschate, quod ipse instituitur, & efusus erat, intelligunt communiter Patres, & docet expresse S. Thomas III. *Part. quæst. lxxxii. art. 1. ad 1. his verbis: In Evangelistis legitur, quod Christus accepit panem, & calicem. Non est autem intelligendum quod accepit solum in manibus, in quidam dicunt; sed eo modo accepit quo alius accipiendum tradidit. Unde cum discipulis dixerit: Accipite, & comedite; & iterum: Accipite, & bibite: intelligendum est quod accipiens comederit, & biberit. Unde quidam matrice dixerunt:*

*Rex sedet in cæna, turba circum duodena:
Se tenet in manibus, se cibatur ipse cibus.
Hanc doctrinam communiter Theologi defendunt.*

VIII. Quæst. V. An consecratio utriusque speciei panis, & vini ad essentiam sacrificii pertinet? Resp. Sententiam adfirmantem lubentem Theologi omnes. Idque exemplo, & divino præcepto ipsius Christi Domini constat. Quare Concilium Tridentinum *sess. xxi. cap. 1. sic definit, Christus, sacerdotem secundum ordinem Melchisedech, in æternum constitutum declarans, corpus, & sanguinem suum sub speciebus panis, & vini Deo Patri obtulit, ac sub eorumdem rerum symbolis Apostolis, quos tunc novis testamenti sacerdotes constituit, ut sumerent, tradidit, & eisdem, eorumque in sacerdotio successivis, ut esserent, præcepit per hæc verba, Hoc facite in meam commemorationem: uti semper catholica Ecclesia intellexit, & docuit. Pluribus rationum momentis hanc veritatem evincit S. Thomas III. *Part. quæst. lxxx. art. 12. ad 3. Representatio, inquit, dominicæ passionis in consecratione peragitur. Ergo non debet sine sanguine corpus consecrari. Incrementum quippe Missæ sacrificii imago est, ut alias dixi, cruenti sacrificii crucis. Et quamvis per consecrationem unius speciei totus Christus sacramentaliter ponatur in altari; deest tamen expressa**

significatio mortis Christi, quæ in separatione utriusque speciei, ac mystica immolatione sita est: quæ representatio & commemoratio necessaria est ex præcepto Christi Domini. Quare si Sacerdos post consecrationem panis repentina morte corripere, substituendus est alius Sacerdos, qui inchoatum perficeret sacrificium. Nec est quod opponas, Christum Dominum in Emaus caetero coram duobus discipulis panem solum consecrasse. Quoniam quod Christus supra auctoritate prædixit, per quod in ultima exemplum adducendum, sed quod in ultima caetera faciendam præscripsit, impleri a nobis debet. Dispensationes quas nonnulli referunt ab Innocentio IV. & VIII. concessas, consecrandi sub una panis specie, scilicet prioris sunt, & fabulose.

IX. Quæst. VI. Si Christus, peracta consecratione, appareret per miraculum sub specie carnis, & sanguinis, esset ne utrumque a Sacerdote sumendum? Resp. Hanc questionem verat S. Thomas III. *Part. quæst. lxxx. art. 4. ad 3. & relolvit, non esse in hoc miraculoso eventu sumendum. Nec propter hoc (inquit) Sacerdos transgressor efficitur: quia ea que miraculose sumi, legibus non subduntur: consulendum tamen est Sacerdoti, quod iterato corpus, & sanguinem Domini consecraret, & sumeret. Ut tamen Sacerdos abstinere ab assumptione, deberet esse apparatus permanens, & ipsi Sacerdoti visibilis. Si enim aliquibus tantum apparitio fieret, vel ipsi Sacerdoti post consecrationem, sed tunc & vini, tunc sumere deberet, ut ibidem Angelus docet.*

X. Quæst. VII. Quid agendum, si aliquid veneficum post consecrationem deprehenderit in calice? Resp. Respondet S. Thomas III. *Part. quæst. lxxxiii. artic. 6. ad 3. his verbis: Si musca, vel oranea in calicem ante consecrationem ceciderit, aut etiam venenum deprehenderit esse immixtum, debet effundit, & ablato calice, aliud vinum apponi consecrandum. Si vero aliquid horum post consecrationem accideret, debet animal caute capri, & diligenter lavari, & comburi, & ablutum cineribus in sacrarium mitti. Si vero venenum tibi esse deprehenderit immixtum, nullo modo debet sumere, nec aliis dare, ne calix vitæ vertatur in mortem; sed debet diligenter in aliquo vasculo ad hoc apto cum reliquiis conservari: & ne sacramentum remaneat imperfectum, debet aliud vinum ponere in calicem, & denuo resumere a consecratione sanguinis, & sacrificium perficere.*

XL.

XI. Si ex oblivione aqua non sit infusa vino, & id deprehendatur ante consecrationem, debet continuo apponi. Si hoc, peracta consecratione, deprehendatur, nullo modo est infundenda: quia aquæ infusio non est de necessitate sacramenti, ut alias dictum est. Si cognoverit post consecrationem, loco vini aquam esse; debet, seposita aqua, vinum cum aqua more consueto infundere, & resumere Missam a verbis consecrationis calicis. Si hoc deprehendat post assumptionem corporis; tum deberet aliam hostiam consecrare simul cum calice, & repetere Missam a verbis consecrationis panis, & sumere hostiam consecratam cum sanguine, etiam si prius sumperit aquam: quia preceptum de integritate sacrificii prævalet præcepto ieiunii.

CAPUT III.

De valore sacrificii Missæ, eiusque effectibus.

I. Valor sacrificii Missæ duplex: unus ex opere operato, alter ex opere operantis. Primus ex ipsi opere immediate a Christo instituto proficitur. Secundus est effectus meriti, & dignitatis ministri, vel fidei operantis. Primus semper percipitur, nisi obex adit. Secundus non semper habetur, cum pendeat celebrantis devotione. Idcirco prædicitur illi se gerant qui a melioribus Sacerdotibus celebrari Missas curant, ut S. Thomas III. *Part. quæst. lxxxii. art. 6. sapienter exponit. Dicendum, quod in Missa duo est considerate; scilicet ipsum sacramentum, quod est principale; & orationes, que in Missa sunt pro vivis, & mortuis. Quantum ergo ad sacramentum, non minus valet Missa Sacerdotis mali quam boni; quia verubique idem consistit sacramentum. Oratio etiam que fit in Missa, postquam consideratur dupliciter. Uno modo, in quantum habet efficaciam ex devotione Sacerdotis orantis: & sic non est dubium quod Missa melioris Sacerdotis magis est fructuosa. Alio modo, in quantum oratio in Missa profertur a Sacerdote in persona totius Ecclesiæ, cuius Sacerdos est minister: quod quidem ministerium etiam in peccatoribus manet, sicut supra dictum est de ministerio Christi. Unde etiam quantum ad hoc est fructuosa non solum oratio Sacerdotis peccatoris in Missa, sed etiam omnes eius orationes quas facit in ecclesiasticis officis, in quibus gerit personam Ecclesiæ; licet orationes eius private non sint fructuosæ, secundum illud Proverb. xxviii.*

Qui declinat aures suas, ne audiat legem, oratio eius erit execrabilis.

II. Disputatur in utramque partem Theologi, sit ne infinitus valor, vel fructus sacrificii Missæ, qui est ex opere operato. Nam de valore ex opere operantis constat esse finitum, & limitatum, & vis spectetur ex merito & devotione celebrantis, sive ex fervore aditantiæ fidelium, simul cum Sacerdote offerentium: sanctitas enim singularum, & universæ Ecclesiæ finita est ac limitata. De primo ergo valore, qui ab ipso Christo principali offerente, & ab opere ab ipso infinito provenit, disputatio est. Paucis rem perstringo.

III. Quæst. I. Est ne infinitus valor sacrificii Missæ? Resp. Si valor spectetur absolute, & quatenus exprimit virtutem, & sufficientiam; dubio proci est infinitus. Quantumquidem sacrificium Missæ idem est, quando ad substantiam, ac sacrificium Crucis: ratio sola, seu modus offerendi diversus est. Sed cunctum sacrificium Crucis infiniti valoris fuit quantum ad sufficientiam, & virtutem. Ergo idem dicendum sacrificio Missæ.

IV. Si vero spectetur, ut offeratur a ministris Ecclesiæ, & reipia in actu secundo, finitus est & limitatus. Idque exemplo sacrificii Crucis constat. Quamvis enim utrumque sacrificium, propter meritum, & satisfactorium, infiniti valoris, ut dixi, sit; tamen effectum infinitum in nobis non producit: quia applicatio & dispositio subieci finita est, & limitata.

V. Quod quod, si sacrificium Missæ reipia effectum infinitum produceret, eque prodesset omnibus & singulis, ac uni vel alteri, & una sola Missa omnes animas purgantes liberaret; adeoque superflua forent anniversaria pro eadem anima, & frustra telatores plures Missas ordinarent, & capellanus, atque legata perpetua multiterent? Præterea iniuste Sacerdos applicaret sacrificii fructum uni animæ, si æque omnibus prodesset.

VI. Limitatio ipsius valoris est ipsa Christi Domini voluntate proficitur. Quammodum enim unica via actione potuisset satisfacere pro omnibus peccatis nostris; & nihilominus multiplicare actus suos voluit utque ad mortem: sic per unicam incrementam oblationem sacrificii potuisset omnia inpetrare, & pro omnibus satisfacere. Verum infinita via sapientia disposuit ut fructus applicaretur, inspecta dispositione & aptitudine offerentis & recipientis.

VII. Quæst. II. Qui sint effectus sacrificii Missæ? Resp. Concilium Tridentinum *sess. xxii.*

XXII. cap. II. hæc docet. *Sacrificium Missæ non solum pro fidelium vivorum peccatis, & aliis necessitatibus, sed & pro defunctis in Christo, nondum ad plenum purgatis, vite iuxta Apostolorum traditionem offeritur.* Igitur sacrificium Missæ, cum sit propitiatorium, valet ad peccatorum veniam & satisfactoriam, ut idem Concilium loc. cit. can. III. definit. *Si quis dixerit, Missæ sacrificium tantum esse laudis... non autem propitiatorium, vel satisfactorium, vel pro defunctis, & aliis necessitatibus offerri debere; anathema sit.*

VIII. Per sacrificium remittuntur peccata, non immediate, sed mediate tantum; quatenus Deus intuitu huius sacrificii peccatorum largitur gratias actuales, quibus ad penitentiam excitatur, & disponitur aut ad baptismum, aut ad confessionem. Communis autem sententia docet, hanc auxiliorum impetrationem, quibus homo disponitur ad penitentiam, esse certam, nisi impedimentum obset, ex opere operato: quia ex divina institutione hoc sacrificium ordinatum est ad applicandum nobis fructum passionis & mortis Christi. Hæc autem applicatio includit casualitatem ex opere operato, quia fit vi institutionis Christi Domini. Tandem si Missæ sacrificium non prodesset alii, nisi ex opere operantis, nullum fore discrimen inter sacrificium, & perceptionem Eucharistiæ, quæ ex opere operantis prodesset alii potest.

IX. Defendunt quoque plures, sacrificium Missæ ex opere operato conferre augmentum gratiæ ipsi pro quibus offertur: quia, inquit, sacramenta hoc modo producant gratiam: ergo & hoc sacrificium. Sed arguta hæc incepta est, si intelligatur de productione immediata. Nam sacramenta conferunt gratiam ex opere operato illis a quibus percipiuntur, secus alii. Sic sacrificium istud Sacerdoti offerenti, & abluenti conferit immediate augmentum gratiæ ex opere operato, secus ceteris pro quibus offertur: illis enim mediate tantum, si nulli sint, prodedit gratiæ augmentum, ut mox dicam. Falla ergo est M. Landri opinio, quam defendit *quæst. VI.* nampe per accidens posse hoc sacrificium conferre primam gratiam illis pro quibus offertur.

X. Quid de peccatis venialibus? Remittit ne illa hoc sacrificium? Adfirmant communiter Theologi, sacrificium istud prodesset illis ad remissionem venialium, & ad augmentum gratiæ, non immediate, sicut la-

eramenta; sed mediate, quatenus illius intuitu Deus conferat gratias per quas iusti bona opera edunt, quibus merentur gratia augmentum.

XI. Reatus peccati temporalis remittitur immediate per hoc sacrificium: quia creditur condonare debitori potest debitum, etiam de eo non cogitanti; Remissio enim peccati est solum exterior: in quo differt a remissione culpe, quæ fieri nequit sine interiori dispositione, & mutatione peccatoris adulti. Hoc ergo sacrificium Deum placando imperat gratiam, per quam peccator ad sacramenta incipiendi se disponat, ut istorum efficacia peccatorum remissionem, & iustitiam consequatur.

XII. Per Missæ sacrificium impetrantur quoque bona temporalia: idque patet ex universalis Ecclesiæ consuetudine. Inquit enim *homil. lxxi. in Ioh. Chrylologus: Pro infirmis, & terræ, & maris, & universis orbis fructibus sacrificamus.* Nec est quod opponas, Christum per suam mortem nobis temporalia non meruisse. Quoniam verum habet, Christum mortuum non esse, ut bonis temporalibus abundaremus, sed bona temporalia nobis meruit, quatenus a divina providentia ordinatum est, ut per eorum ulum & administrationem vitam æternam assequamur. Hoc enim in senta bona temporalia substantiæ ordinis divinæ prædestinationis. Hinc est quod Deus illa nobis largitur, quatenus utilia sunt ad salutem nostram, eaque denegat, quia cognoscit sua infinita sapientia impedimento nobis fore ad æternam beatitudinem; aut denique differt ad illud tempus quo nobis opportuna fore providet. Abiurandum utique est, sacrificium Missæ ordinari ad bona temporalia obtinenda, tanquam ad finem; secus, tanquam ad media, quibus Deum ipsum assequamur.

CAPUT IV.

Cui, & pro quibus sacrificium Missæ offertur.

I. Certum est apud omnes Catholicos, solum Deo Missæ sacrificium offerri, sicut soli Deo templa & altaria eriguntur, & consecrantur. Et hoc docet Concilium Tridentinum *sess. xxii. cap. III. hi verbis. Et quamvis in honorem, & memoriam Sanctorum nonnullas interdum Missas Ecclesiæ celebrare consueverit; non tamen illis offerri sacrificium docet, sed Deo soli, qui illos coronavit. Unde nec Sacerdos dicere solet: Offer-*

ro tibi sacrificium, Petre; vel Paule; sed Deo, de illorum victorias gratias agens; eorum patrocinia imploret, ut ipsi pro nobis intercedere dignentur in celis, quorum memoriam facimus in terris.

II. Hæc doctrina universalis Ecclesiæ traditione manifesta est. S. Augustinus *Lib. XX. contra Faustum cap. XXI.* inquit: *Populus autem christianus memorias martyrum religiose solemnitate celebrat, & ad excitandam imitationem, & ut meritis eorum conficietur, atque orationibus adiuvetur; ita tamen, ut nulli martyrum, sed ipsi Deo martyrum, quamvis in memoris martyrum, consistamus altaria. Quis enim Antistitem in locis sanctorum corporum assistens altari, aliquando dicit: Offerimus tibi, Petre, aut Paule, aut Cypriano? Sed offertur Deo, qui martyres coronavit. Impudentissime videtur blaterant novatores, non Missæ sacrificium offerre martyribus, aut alicui Sanctorum; sed in istorum memoriam, & honorem Deo offerimus. Quare merito illos anathemate percussit Concilium Tridentinum *sess. xxii. can. v.* his verbis. *Si quis dixerit, imposturam esse Missas celebrare in honorem Sanctorum, & pro illorum intercessione apud Deum obtinenda, sicut Ecclesiæ intendi; anathema sit.* Si plura cupis, lege S. Augustinum *Lib. XXII. de Civ. Dei cap. X. Cyprianum epist. xxxiv. & xxxvii. Cyrillum Hierosolymitanum catech. v. & communiter ceteros Patres.* His breviter delibatis, illud nunc explicandum superest, pro quibus sacrificium offertur.*

III. *Quæst. I. Offerri ne sacrificium Missæ potest pro omnibus hominibus mortalem vitam decessentibus, Paganis, Iudeis, hæreticis, schismaticis, excommunicatis, catechumenis, maxime tamen pro infidelibus?* Resp. Sententia adfirmans eruitur ex ipso S. Paulo I. *ad Tim. II.* ubi inquit: *Hæc hominibus est, & acceptum coram Salvatore nostro Deo, qui omnes homines vult salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire.* Porro pro illis omnibus oportet sacrificium offerri quos salvos fieri Deus vult, & ad veritatis agnitionem venire; & pro quibus Christus suum obtulit Crucis sacrificium, cuius commemoratio est sacrificium eucharisticum. Atqui Deus vult omnes infideles salvos fieri; & pro omnibus passus est Christus. Ergo pro omnibus offerri sacrificium potest. S. Augustinus *epist. cvii.* hoc pacto redarguit Vitalem, effusientem initium fidei non esse donum Dei. *Dic ergo apertissime, nos pro iis quibus Evangelium predicamus, non debere orare, ut credant, sed eis tantummodo predicare. Exere contra*

orationes Ecclesiæ disputationes tuas. Exequantur autem Sacerdotes Dei ad altare exhortando populum Dei orare pro incredulis, ut Deus eos convertat ad fidem, & pro catechumenis, ut eis desiderium regenerationis inspiret, & pro fidelibus, ut in eo quod esse caperint, & diu necesse perseverent; submissa pia voce; & cum te non fecere quod hortator, idest Deum pro infidelibus, ut eos fideles faciat, non rogare, eo quod non sint ista divina misericordia beneficia, sed humana officio ministrata.

IV. Luculentius consuetudinem que tempore Augustini obtinebat, exponit S. Thomas in *IV. dist. xviii. quæst. I. artic. I. ad I.* his verbis. *Pro infidelibus oratur; sed ipsi fructum orationis non percipiunt, nisi ad fidem convertentur. Similiter & pro excommunicatis orari potest; quamvis non interorationes, que pro membris Ecclesiæ sunt; & tamen fructum non participant, quoniam in excommunicatione manent; sed oratur ut deus eis spiritus penitentiae, ut ab excommunicatione solvantur. Rursum ad 2. de excommunicatis hæc addit. Unde sacrificium Ecclesiæ eis non proficit que protota Ecclesiæ sunt. Nec est intentio Ecclesiæ oratio pro eis inter membra Ecclesiæ fieri potest; quamvis aliqua persona privata possit ad eorum conversionem aliquod suffragium per intentionem dirigere. Sacerdotes itaque, non ex publica, sed ex privata intentione orare, & offerre sacrificium valent pro infidelibus, & excommunicatis. Hæc est enim Ecclesiæ disciplina, ut eorum qui sunt extra Ecclesiam, nomina publice non recitentur. In die dumtaxat Pasche, ob peculiarem languis Christi effusi memoriam, orat pro infidelibus, schismaticis, hæreticis &c. Nihil fecius Sacerdotes, & fideles orare privatim pro illis valent. Nec est quod opponas, Augustinum *Lib. I. de orig. anim. cap. IX.* allere: *Quis offerat corpus Christi nisi pro iis qui sunt membra Christi?* Quoniam eo loci Doctor sanctus loquitur dumtaxat de defunctis, qui aut sunt re ipsa membra Christi, aut modo erunt. Ad hec infideles, hæretici &c. non sint actu membra, polius tamen esse, usque dum vivant. Idcirco offerre sacrificium pro illis non indirecè possimus. Siquidem, dum sacrificium offerimus pro Ecclesiæ catholica propaganda, amplificanda, unienda, indirectè offerimus pro infidelibus, hæreticis, schismaticis &c. ut convertantur.*

V. Porro inter iure offerimus pro fidelibus, tametsi peccatoribus, sacrificium, itique

si que impetramus vi illius sacrificii contritionem, & gratia vitam. Offeritur quoque pro catechumenis, illique profecti, non solum quantum ad fructum impenetrationis, sed etiam quantum ad vim satisfactionis; dammodo pro fidem, & contritionem iustificati sint.

XVI. Quest. II. An liceat offerre sacrificium pro damnatis, & beatis? Resp. Negant omnes. Immo pro damnatis, qui aeternum a Christi corpore separati sunt, impium esse offerre sacrificium. Quomodo S. Augustinus Lib. III. de orig. anim. cap. XII. inquit: *Nihil credere, nec dicere, nec docere sacrificium Christianorum pro iis qui non baptizati de corpore exierint, offerendum, si vis esse Catholicus.*

VII. Oppone 1. S. Augustinus in Enchiridio cap. ex. scribit: Quibus autem present, aut ad hoc present ut sit plena remissione, qui certe ut tolerabilis sui ipsa damnatio. Hac verba Augustini aniam nonnullis praebent defendendi, licium esse orare pro damnatis, non ut liberentur, sed ut illorum poenae & supplicia mitigentur. Verum opinio haec ab omnibus improbat. Verba Augustini interpretatur S. Thomas in IV. dist. XV. quest. 11. art. 1. questio. 1. hoc modo. *Damnatio in verbis illis large accipitur pro quacunque poenitione, ut sic videtur & poenam purgatorii, qua quandoque totaliter per suffragia expiatur, quandoque autem non, sed diminuitur.*

VIII. Oppone 2. Iudas Machabeus sacrificium offerri iussit, ut habetur II. Machab. XII. pro Iudaeis in patria caelis, qui damnati erant; cum ibi eorum tuncis idola inventa fuerint. Respondet loc. cit. quest. 1. ad 1. S. Thomas, quod donaria idololorum non fuerint inventa apud illos mortuos, ut ex eis accipi posset, quod in reverentiam idololorum adferret; sed ea acceperunt ut vires, quae eis iure belli debebantur: & tamen per avaritiam vestigialiter peccaverunt: unde non fuerint in inferno damnati; & sic suffragia eis professe poterunt. Vel dicendum secundum quosdam, quod in ipsa pugna, videndum sibi periculum immingere, de peccato penituerunt, secundum illud Psal. LXXVII. Cum occideret eos, quarebant eum. Et hoc probabiliter posse affirmari: & ideo oblatio pro eis fuit facta.

IX. Oppone 3. Matharius oravit pro Sacerdote ethnico damnato, ut legitur in Vita Patrum. Item S. Ioannes Damascenus scribit, de suffragiis mortuorum scribit, pro Traiano, a tribus sequis mortuo, S. Gre-

gorium preces fuisse, & hanc vocem audivisse: *fecerit tuam audire, & veniam Traiano da. Et illius eventus, scribit, inquit, est Oriens omnis, & Occidens.* Traianus ethnicus desecit e vita, atque adeo damnatus. Resp. Narratio Macharii fabulosa est. Ad putidam quoque machinam abunde communitur erodiri, praeterim Natalis ab Alexandro saecul. 11. Hist. eccl. disp. 1. liberationem Traiani ab inferno precibus S. Gregorii: Sermo pro suffragiis mortuorum, vulo Ioannis Damasceni nomine evulgatus, suppositivus est. S. Gregorius Lib. XXII. Moral. cap. XVI. conceptis verbis docet, non esse pro mortuis damnatis orandum. Nec officit, Paulum Diaconum simul cum Ioanne in vita Gregorii hunc eventum narrare: quoniam & ipsi aliquid humani passu sunt. S. Thomas in I. dist. XLIII. quest. 11. art. 5. ad 5; hoc praebet responsum. Idem est de Traiano, qui forte post 300. annos suscitatus est, & de aliis qui post unum diem suscitati sunt. De omnibus enim dicendum est, quod non finaliter damnati erant; praesertim enim Deus, eos Sanctorum precibus a poenis liberandos, & vite restituendos; & sic ex liberalitate bonitatis sua eis veniam contulit, quantum aeternam poenam meruissent.

X. Pro beatis in caelo regnantibus numquam Ecclesia sacrificium obulit: quia nihil in sanctis, qui Dei visione fruuntur, expandi superest. Quomodo S. Augustinus sermo XVII. de verb. Apoll. cap. 1. haec scribit. In patria vero nullus orandi locus erit, sed tantum laudandi. Quare orandi locus nullus erit? Quia nihil desit. Quod hic recitatur, ubi videtur; quod hic sperant, ibi reventur: quod hic petunt, ibi accipiunt. Ita laeque habet ecclesiastica disciplina, quod fideles noverunt, cum martyres eo loco recitantur ad altare Dei, ubi non pro ipsis oratur, pro ceteris autem commemoratis defunctis oratur. Inimica est enim pro martyre orare, cuius nos debemus orationibus commendare.

XI. Solent referri antiqua quaedam collecta, in quibus legitur, sacrificium professe Sanctis. Sed respondet Innocentius III. id intelligendum esse, quod proficit, quarens magis ac magis glorificentur in terra. Confulo S. Thomam in IV. dist. XII. quest. 11. artic. 1. questio. 1. item dist. XV. quest. 11. artic. 2. questio. 2. Missae de laudis in scribuntur, non ut illi aliquid emolumentum inde percipiant; sed ut gratias Deo de illorum victoriis agamus, inquit S. Augustinus Lib. VIII. de civ. Dei cap. XXVIII. In Missis Mozarabum oratur pro animabus Athanasii,

nasi, Hilarii, Martini. Sed respondet Cardinalis Bona Lib. II. rer. Liturg. cap. XIV. distinguenda esse tempora. Missae illae editae fuerunt tempore quo solis Apollolis, & Martyribus Iolemnis cultus exhibebatur, Reliqui qui in pace decesserunt, nondum inter Sanctos habebantur.

XII. Quest. III. An offerri sacrificium pro defunctis in purgatorio debeat possit Resp. Adfirmant omnes Catholici. Idque colligitur ex II. Machab. cap. XII. & ex perpetua Ecclesiae traditione. Patrum testimonia brevitate causa omitto. Lege S. Thomam in Suppl. III. Part. quest. LXXI. art. 9. & sequitem in IV. dist. XV. quest. 11. art. 3. Satis sit nunc referre definitionem Tridentini Concilii sess. XXII ubi docet: *Sacrificium Missae non solum pro fidelium vivorum peccatis, poenis, satisfactionibus, & aliis necessitatibus, sed & pro defunctis rite iuxta Apostolorum traditionem offerri. Rursus can. III. Si quis dixerit, Missae sacrificium tantum esse laudis, & gratiarum actionis, aut nudam commemorationem sacrificii in cruce peracti, non autem propitiatorium; vel solum prodesse sument, neque pro vivis, & defunctis, pro peccatis, poenis, satisfactionibus, & aliis necessitatibus offerri debere, anathema sit.*

XIII. Antiquiorum hic erat mos seu ritus in sacrificiis pro defunctis offerendis. Ipso obitus die, cadavere insepulto, sacrificium offerrebat; ut ex Tertulliano Lib. de anima cap. 11. colligitur. Sic feminam quandam vernaculam Ecclesiae, forma & arte integram sanctam; post unicum, & breve maritimum, cum in pace obdormisset, & morante adhuc sepultura, interim oratione Presbyteri conareretur, ad primum habitum orationis, manus a lateribus dimittas in habitum supplicem conformasse, rursusque condita pace situs suo reddidisse. Adverit Pamelius in notis ad Tertullianum, Presbyteri orationem sacrificium indicare. Eundem ritum in exeunte Constantini Imperatoris narrat Eusebius Lib. IV. vita Constant. cap. LXX. Et S. Augustinus Lib. IX. Confess. cap. XII. matris esse S. Monicae exequias describens, ait: *Cum lacrymis. Nam neque in eis precibus quas tibi sudimus, cum offerretur pro ea sacrificium precis nostri, tam iuxta sepulcrum posito cavere, priusquam deponeretur, sicut illic fieri solet, nec in eis precibus ego flevi.*

XIV. Tertio post obitum die frequenter sacrificium missae offerrebat. Tertia dies (inquit Albinus Flacens Lib. de divin offic.) spe-

*cialiter pro anima absolutione celebratur. Sacrificium tertia die peragitur. S. Ambrosius Lib. de fide resurrect. narrat suffragia quae suo tempore pro defunctis offerrebat. Nunc quadragesimum celebramus, assistente sacris altaribus Honorio Principe. Quia sicut S. Ioseph patri suo Iacob quadragesima diebus humanis officia detulit; ita & hic Tertullianus patri Iesu persolvit. Et quia alii tertium, & trigintimum, alii septimum, & quadragesimum observare consueverunt, quid doceat scripto, consideremus. Anniversaria celebrari pro defunctis, narrat Tertullianus Lib. de coron. milit. cap. 11. inquit: *Oblationes pro defunctis pro natalis annua die faciunt.**

XV. Magis ne prodesse defunctis Missa de Requie, an Missa alicuius Sancti & Respondet S. Thomas in Suppl. quest. LXXI. art. 9. ad 6. his verbis: *Ex parte sacrificii oblati Missa aequaliter prodesse defuncto, de quocumque dicitur; & hoc est precipuum quod fit in Missa. Sed ex parte orationum magis prodesse illa in qua orationes ad hoc determinatae. Sed tamen iste defectus recompensari post pro maiorem devotionem vel eius qui dicit Missam, vel eius qui iubet dici, vel iterum per intercessionem Sancti, cuius suffragium in Missa imploratur.*

XVI. Docet quoque S. Thomas loc. cit. art. 12. sacrificium Missae magis professe illis pro quo applicatur, quam aliis. Ergo, inquit, melioris conditionis sunt divites, pro quibus multae Missae celebrantur, quam pauperes, pro quibus tot Missae non celebrantur. Respondet ibidem ad 3. Angelicus, ad hoc quod arguit, melioris conditionis divites esse. Verum pauperes melioris conditionis sunt quantum ad regnum calorum. Divites enim sunt deterioris conditionis: quia in periculo maiori damnationis versantur. Vide plura ibi.

XVII. Maioris suffragii esse defunctis Missam solemnem quam Missam privatam, docent omnes. In Missa enim solemni resonant harmonici cantus, multiplicatur ministrorum actus religiosi, excitatur in adstantibus maior devotio, dammodo & cantus rite religiosus, & ministri gravitate, modestia, & diligentia sua implent munia. Haec obligationi celebrandi Missam solemnem pro defunctis satisfieri nequit celebratione Missae privatae.

CAPUT V.

De ministro sacrificii Missæ.

I. DE ministro Eucharistiæ supra actum est. In præsens de ministro sacrificii Missæ sermo mihi erit. Multa advertebat novatores dicenda occurrerunt; at pauca tantum delibabo. Montanistæ, seu *Pepuziani* duobus multipliciter Priscille, & Quintillæ sacerdotibus dignitatem convulerunt, ut narrat S. Augustinus *Lib. de her. cap. xxvii.* Eo eodem honore feminas donavit Marcite, & Collyridiani. Valentes Sacerdotium peccato mortali abolere effutire; omneque pios laicos Sacerdotes constituerunt. Lutherus *Lib. de captiv. Babyl.* non modo ipsi, sed etiam impiis laicis sacrificandi facultatem adseripit.

II. Catholica veritas est, solos Sacerdotes esse Eucharistiæ consecrandæ ministros; ut definitum Tridentinum Concilium *sess. vii. can. x.* his verbis: *Si quis dixerit, Christianos omnes in verbo, & omnibus sacramentis administrandis habere potestatem; anathema sit.* Rursum *sess. xxii. con. 2.* *Si quis dixerit, illis verbis, Hoc facite in meam commemorationem, Christum non instituisse Apostolos Sacerdotes, aut non ordinasse ipsi, alique Sacerdotes offerent corpus, & sanguinem suum; anathema sit.* Hæc doctrina ex ipsis Scripturis sanctis haula est. Lucenter enim S. Paulus *Rom. xii. & I. Cor. xii. & Ephes. iv.* diversa Ecclesiæ officia exponit, & non omnes Apostolos, non omnes Prophetas, non omnes Doctores esse relictos; monetque neminem sibi honorem sumere debere, nisi sit, tamquam Aaron, vocatus. In ipsa veteri lege non omnes circumcisi fungi sacerdotio poterant; sed solumque ex tribu Levi de familia Aaronica delecti erant. Ergo postiori iure non omnes baptizati apti sunt ministro ad offerendum sacrificium incrementum corporis, & sanguinis Domini. Præterea testimonia Concilii Niceni I. Lateranensis IV. & omnium Patrum, cum res sit compertissima.

III. Obiiciunt Novatores, S. Petrus *Ep. 1. cap. 11.* omnes Christianos vocat *genus electum, regale Sacerdotium.* Item *Apoc. v.* dicitur: *Ecce isti nos Deo nostro regnum, & Sacerdotes.* Sacerdotes minus proprie Christiani vocantur, quatenus omnes spirituales hostias precum, elemosinarum aliorumque sanctitatis operum offerre Deo valent. Omnes quoque Christiani Sacerdotes nuncupantur

quia omnes simul cum Sacerdote coniuncti Deo offerunt sacrificium. Præterea ex omnibus indiscriminatim Christianis ordinari Sacerdotes possunt; cum in lege Mosæ ea sola tribu Levi, & familia Aaronica adsumerentur.

IV. Ut multa in pauca contraham, Christus Dominus, & æternus Sacerdos secundum ordinem Melchisedech, est primarius offerens. Sacerdotes offerunt ut ministri & vicarii ipsius Christi. Offerunt quidem ut veri Sacerdotes ad hoc ministerium ordinati, sed ministerialiter. Populus fidelis offert desiderio, voluntate, & spiritali conjunctione cum Sacerdote offerente. Sacerdos in hoc sacrificio offert in persona Christi, cuius personam repræsentat, quemadmodum Legatus sustinet Principis personam; ut optime explicat S. Thomas III. *Part. quest. lxxxii. art. 7. ad 3.* inquires: *Sacerdos in Missa, in orationibus quidem loquitur in persona Ecclesiæ, in cuius unitate consistit; sed in consecratione sacramenti loquitur in persona Christi, cuius vicem in hoc gerit per ordinem potestatem.* Quamobrem ibidem *art. 1.* demonstrat, solos Sacerdotes, sacro ordine insignitos, potestatem consecrandi præditos esse. *Quia, inquit, quicumque aliquid agit in persona alterius, oportet hoc fieri per potestatem ab illo concessam.* Sicut autem baptizato conceditur a Christo potestas sumendi hoc sacramentum; ita Sacerdoti, cum ordinatur, conferitur potestas hoc sacramentum consecrandi in persona Christi. *Per istam est a Domino Luc. xxii. Hoc facite in meam commemorationem.*

V. Fideles itaque qui sunt in Ecclesiâ, suo modo offerunt sacrificium, ut dictum est. Immo in ipsa veteri lege populus fidelis offerrebat sacrificia, ut *Exodi v.* habetur. *Hæc dicit Dominus Deus Israel: Dimitte populum meum, ut sacrificet mihi in deserto.* Sacrificant autem fideles Deo per Sacerdotem, qui in ipsa Missa ait: *Orate fratres, ut meum ac vestrum sacrificium acceptabile fiat.* Sacrificium est publicum & solemnis cultus universi populi, qui per Sacerdotem Christi ministrum Deo offert victimam immaculatam. In veteri testamento duplici modo populus offerrebat. Primo quia materiam sacrificii, oves, capras, vitulos, turtures &c. subministrabat. Secundo quia Sacerdos nomine illorum qui materiam exhibebant, offerrebat, ut illi prodesset. Christiani tribus modis Deo offerunt. I. Quia sunt membra Ecclesiæ. Tota autem Ecclesiâ includit Sacerdotem offerentem; & ideo dicitur offerens per membrum suum,

suum, tamquam per ministrum ad id deputatum. II. Speciali ratione, quatenus cooperantur Sacerdoti sacrificanti, aut præbendo elemosinam; aut interveniendo altari. III. Quia interiori caritatis affectu coniungunt se Sacerdoti sacrificanti, sacrificio consentiunt, & eisdem sacrificii participes fiunt.

VI. *Quest. I. An plures Sacerdotes possint eundem hostiam consecrare?* Resp. Adfirmat S. Thomas III. *Part. quest. lxxxii. art. 2.* ubi refert plurimum Ecclesiarum consuetudinem, quæ Sacerdotes simul cum Episcopo ordinante celebrant. Nec sequitur, superfluum esse fieri per plures quod præitari per unum potest. Hoc enim verum habet in illis qui virtute propria operantur. *Sed quia* (inquit Angelicus *ad 2.*) *Sacerdos non consecrat nisi in persona Christi; multi autem sunt unum in Christo; ideo non refert, utrum per unum, aut multos hoc sacramentum consecretur, nisi quod oportet ritum Ecclesiæ servari.* Ritus igitur Ecclesiæ emulandus, servandusque est. Ritus autem Ecclesiæ Romanæ est, ut non consecratur nisi per unum, excepto ordinationis Presbyteri, aut consecrationis Episcopi tempore. Quando Presbyteri ordinantur, simul cum Episcopo celebrant; & si eodem instanti simul profertur verba consecratoria, simul consecrant. Dum Presbyter inauguratur Episcopus, cum Episcopo celebrante profert verba consecratoria, & percipit partem hostiæ consecrata, & simul guttas languinis ab Episcopo consecratore sibi porrectas, & calice haurit. Apud Græcos, dum solus Episcopus celebrat, quia sæpe unicum templum est, in quo unica celebratur Missa, omnes circumstantes Sacerdotes cum eodem totam legunt Liturgiæ seu Missam, & communionem sub utraque specie ab ipso percipiunt. Cuius consuetudinis originem a tempore Concilii Niceni I. repetunt.

VII. *Quest. II. An scilicet Sacerdotes valide consecrent?* Resp. Sacerdotes peccato mortali inquinatos, valide consecrare, docent Catholici omnes. Quam veritatem definitum Concilium Constantiense *sess. vii. cap. xv.* contra Valdenes, Waldenses, & Ultras. Rationes assignat S. Thomas *loc. cit. art. 5.* Quoniam Sacerdos, inquit, *consecrat hoc sacramentum, non virtute propria, sed sicut minister Christi, in cuius persona consecrat hoc sacramentum.* Non autem ex hoc ipso definit aliquis minister esse Christi, quod esse malus. *Habet enim Dominus bonos, & malos ministros seu servos.* Quam sacrilege autem Sacerdotes mali sua abutantur potestatem, vix

explicari verbis potest. Neque hic locus est tantam sacrilegii enormitatem, & divinæ potestatis absumtum declarandi.

VIII. *Quest. III. An Sacerdotes heretici, schismatici, suspensi, excommunicati, degradati valide sacrificium perficiant?* Resp. Adfirmative respondit S. Thomas III. *Part. quest. lxxxii. art. 7.* ad qui scribitur ceteri Theologi. Si quidem licet exercitium ordinis suspendi a legitimo superiore possit; potestas tamen ordinis deleri nequit. *Si Sacerdos, inquit Angelicus, ab unitate Ecclesiæ præcisus, Missam celebrat, quæ postestatem ordinis non amittit, consecrat verum corpus, & sanguinem Christi; sed quia est ab unitate Ecclesiæ separatus, orationes eius efficaciam non habent.* Illius sacrificium efficax est ex opere operato, profus vero inefficax est ex opere operantis. De Sacerdote degradato loquitur ibidem S. Doctor *art. 8.* & evincitur, illum valide consecrare quia character sacerdotalis indelebilis est. Nec est quod opponas, Episcopum, qui consecrat potestatem consecrandi, posse illam auferre. Respondet enim Angelicus *ad 2.* quod Episcopus non dat potestatem sacerdotalis ordinis propria virtute, sed instrumentaliter, sicut minister Dei; cuius effectus per hominem nulli non potest. In illis. Nullum ergo discrimen erit inter degradatum, & excommunicatum? Consequentiam negat ibidem *ad 3.* S. Thomas: quia *excommunicatus non auferit executio sacerdotalis potestatis, quasi in perpetuum, sed ad correctionem usque ad tempus; degradatus autem auferitur excurio, quasi in perpetuum condemnatus.* Excommunicatio est medicinalis: degradatio est poena condemnatoria, & perpetua.

IX. *Quest. IV. Licet ne communicatio potestere ab hereticis, excommunicatis, schismaticis?* Resp. S. Thomas *loc. cit. art. 9.* respondit: *Sacerdotes, si sint heretici, vel excommunicati, vel etiam peccatores, quantumvis habeant potestatem consecrandi Eucharistiæ, non tamen ea recte utantur; sed peccant utentes. Quicumque autem communicat alicui in peccato, ipse participes peccati efficitur.* Lege eundem S. Thomam *quodlib. xii. art. 8.*

X. *Quest. V. An liceat Sacerdoti celebrare Missam privatum?* Resp. Private Missæ loci in sensu nuncupantur. I. Ratione loci in quo celebrantur. II. Ratione finis, cum pro aliquo particulari sive negotio, sive persona celebrantur. III. Ob paucitatem illorum qui assistunt. IV. Ratione temporis: sic dicuntur publica quæ festis diebus, & private quæ profestis celebrantur. V. Publica Missa dicitur conventualis, seu parochialis, quæ,

adstante populo, & solemniori ritu cantatur; privata e contrario quam Sacerdos pro arbitrio celebrat, sive multi, sive pauci sint adstantes. VI. Privata demique Missa dicitur, in qua solus Sacerdos communicat. Contra hanc Missam privatam, postremo in sensu acceptam, blasphemias suas de more eructant novatores septentrionales.

XI. Omnes Catholici licitas propugnant Missas privatas, in quibus soli communicant Sacerdotes: idque definivit Concilium Tridentinum *sess. xlii. cap. 6.* his verbis. *Operetur quidem sancta Synodus ut in singulis Missis fideles adstantes non solum spirituali affectu, sed sacramentali etiam Eucharistia percipiente communicent, quo ad eos sancti spiritus fructus sacrificii fructus uberior proveniret: nus tamen, si id non semper fiat, propterea Missas illas in quibus solus sacerdos sacramentaliter communicat, ut privatas, & illicitas damnat, sed probat, atque adeo commendat. Siquidem illae quoque Missae vere communem censeri debent; partim quod in eis populus privatialiter communicat; partim vero quod a publico Ecclesiae ministro, non pro se tantum, sed pro omnibus qui ad corpus Christi pertinent, celebrantur.*

XII. Incepit de more Kemnitius, etiam Concionatorem esse ministrum publicum, sicuti & qui baptizat: & tamen nec ille concionari sine auditore, nec is baptizare sine baptizando potest. Nugae ancilua indigna haec sunt. Sacrificium enim Deo offertur. Concio ad auditores, baptismus ad baptizandum directa sunt. Haec tunc catapultae Lutheranae.

CAPUT VI.

De elemosyna pro Missis celebrandis collata.

I. Sapientissimus Pontifex BENEDICTUS XIV. feliciter regnas, tum in suis Nostris, seu Instit. tum in *tract. de Sacrif. Missae*, & tandem in suo celebratissimo opere de *Synodo* &c. hoc de Missarum elemosyna, seu stipendio argumentum more suo plena in luce posuit, & exhaustit. Ex his ergo operibus, quae hic pertinent, excerptam.

II. Et principio advertit Pontifex summus de *Synod. Lib. V. cap. viii.* morem antiquitatis in Ecclesia obtinuisse, ut fideles accedentes ad Missam, singuli panem & vinum consecranda offerrent. S. Cyprianus *Lib. de oper. & elemof.* feminam divitem increpat, quod nihil offerens, de aliena oblatione participare auderet. *Luceptis, & dices es, & dominicum celebrare se credit, quae in homi-*

nium sine sacrificio venit, quae pariter de sacrificio quod pauper obtulit, sumis? Oblationem consuetudinem insularum curavit Concilium Maticensense II. an. 585. *can. iv. Residendum nobis in sancto Concilio, cognovimus quosdam Christianos, relicto fructu dexterae, a mandato Dei aliquibus locis devotissimae, ita ut nullus eorum legitimo obsecrationibus parere velit officio Deitatis, dum facris altaribus nullam admovet hostiam. Propterea de ceteris ut omnibus dominicis diebus altaris oblatio ab omnibus viris, & mulieribus offeratur, tam panis, quam vini, ut per has immolationes, & peccatorum suorum fastidius caveant, & cum Abel, vel ceteris iustis offerentibus promerentur esse confortes. Omnes autem qui definitiones nostras pro inobedientiam evocare contendunt, anathemate percussantur.* Quilibet pro sua facultate offerat plures panes, & vini amphoras, ex quibus congrua pro sacrificio consecranda decerpantur; & reliqua in usum cedant Sacerdotum, & Clericorum. Praeter panem & vinum, quo sacrificio interviabant, alia offerri vetitum erat. Permissum postea fuit offerri incensum, oleum, spicas, & uvae; Ceteri fractus, non ad altare, sed ad Episcopum deferbantur. Die Paschalis, quo paschima celebrabatur, lac, & mel offerbantur, quo egressis a sacro fonte praebere solitum erat; ut Cardinalis Bona *rer. liturg. Lib. I. cap. xvi.* narrat. Martene de *antig. Eccl. rit. Tom. I. Lib. IV. cap. iv. art. 6.* observat posteriori etate licitum fuisse ad altare offerre quiddam in Sacerdotum commodum cederet, live ante, sive post Evangelium, offerentiori tempore.

III. Quo tempore cepit usus oblationis pecuniae, ignoratur. Narrat Baronius ad an. 44. primis Ecclesiae saeculis in singulis Christianorum Ecclesiis arcam fuisse expositam, quam ipse *Gazophylacium* appellat, in qua pecunias fideles mittebant. Pecunia illa in usum ministrorum, pauperum, & viduarum cedebat. Successu temporis pecunias ad altare offerri coepit fuit. Honorius Angulodunensis, *Scriptori xii.* feculi, in Gemma animae *Lib. I. cap. viii.* consuetudinis offerendae ad altare pecuniae meminit. Postquam autem Ecclesia numero quidem augebatur, sed sanctitate minuebatur propter carnales, statutum est ut qui possent, singulis dominicis vel tertia dominica, vel summis festivitatis, vel ter in anno communicarent, ne ante confessionem, & poenitentiam pro aliquo crimine, iudicium sibi sumerent: & quia, populo non communicante, non erat necesse tam magnum panem ferri, statutum est

est

nam in modum denarii formari, ut populus pro oblatione farinae denarius offerret. Circa hoc tempus abolvit consuetudo, qua fideles sacrificio assidentes participabant sacra mysteria; & inde, inquit Honorius, concutata est morum dissolutio.

IV. Pecunia olim oblata non applicabatur alicubi Sacerdoti, ut Missam privatam celebraret; quae uni offerenti prodesset; ut animadvertit Thomassinus *Lib. I. Part. III. cap. vii. de veter. & nov. Eccl. disc.* Mos offendat lapsus, ut Sacerdos celebraret ad mentem largitoris, iuxta Mabilonium in *prafat. ad Part. I. saec. III. Benedic. num. 63.* cepit alicubi circiter saeculum VIII. neque passim ubique obtinuit ante saeculum XII. Alii antiquius obtinuisse contendunt. Valafrius Strabo, *Scriptor saeculi IX. Lib. de reb. Eccl. cap. xxii.* hunc morem improbare vilis est, exillimans, sacrificium non plus prodesse illi pro quo offerrebat, quam ceteris fidelibus. Wiceliffite aperte elemosynam datam Sacerdoti pro Missa celebratione, simoniae arguebat. Hunc errorem Theologi catholici omnes improbant, & damnant: quia inquit S. Thomas 2. 2. *quest. c. art. 2. ad 2. Sacerdos non accipit pecuniam, quasi pretium consecrationis Eucharistiae, hoc enim esset simonia, sed quasi stipendium suae sustentationis.* Et rursum in *IV. dist. xxv. quasi. III. art. 2. quest. II. c. 1.* ad 4. subdit. *Facere pactionem de Missa celebranda est simonia. . . . Si tamen non habet alios sumptus, & non tenetur ex officio Missam cantare, potest accipere denarios, sicut cuncti Sacerdotes faciunt, non quasi pretium Missae, sed quasi sustentationem vitae.*

V. Simul atque obtinuit consuetudo danda elemosyna Sacerdotibus pro applicandis sacrificiis in subsidium offerentium, sordida avaritia Sacerdotum erupit. Quoniam, cum nondum vetitum esset plures Missas eodem die celebrare, sapienter in diem sacra faciebant, ut plures captarent elemosynas. Heinc Innocentius III. *cap. Confulisti*, de celeb. Missar. & Honorius III. *cap. Te referente*, eodem tit. severe prohibuerunt iterare eodem die sacrificium, excepta solemnitate Nativitatis Domini. Cui prohibitioni alia successit aequitatis: tot quippe hostias in eadem Missa consecrabant quot illi fuerant qui elemosynas obtulerant. Alii Missam illius diei legebant usque ad offerentium: post secundam, tertiam, & quartam incipiebant; & continuabant usque ad eundem locum; deinde tot secretas iterabant, quot liturgias legerunt: & tandem sub uno canone Missam periebant, totidem recitatis in fine colle-

Conc. Theol. Tom. VIII.

ctis quot initio recitaverant. Haec Missas *bi-factas, & trifactas* appellabant, quasi duces, aut triplicem haberent faciem. Haec Missarum monita recenset Petrus Cantor in opere inscripto, *Verbum abbreviatum cap. xxix.* & Cardinalis Bona *Lib. I. cap. xv.*

VI. His corruptelis eliminatis, non idcirco, pergit Pontifex sanctissimus, improba Sacerdotum cupiditas evulsa radicitus est. Quomobrem Cardinalis Robertus Pullus medio saeculo XII. *Sum. Theolog. Part. VII. cap. xvii.* hoc pacto invecit est in Sacerdotes nolentes sine stipendio celebrare. *Quid est Missarum solemnitas contutu temporalis commodi celebrare, nisi cum Iuda Christum vendere, tanto nequius, quanto resurgendo est sublimatus?* Ut tam sordide avaritia radicem penitus evellet Concilium Toletanum ann. 1324. hoc statuit. *Multa mentis amritudine contantur, gravisque doloris aculeus profudit mentem nostram, intelligentes, quod aliqui Presbyteri, detestanda & abominabili ambitione cecati, pro Missis per eos celebrandis pecuniam exigunt, & super hoc, ac si vellet vendere rem profanam, impudenter mercantur. . . . Verum, cum dictum sacramentum, super omnia pretiosum, si liberaliter sicut cetera sacramenta, celebrandum; districtius prohibemus ne aliquis Presbyter pro Missis celebrandis pecuniam exigat, vel rem aliam temporalem: sed grate accipiat, si aliquid per facientem Missas celebrari, oblatum sibi caritative fuerit, alique pacto, & conventionione.*

VII. Tandem Concilium Tridentinum *sess. xxii. in decret. de observand. & vitand. in celeb. Missar.* ut hoc profanam Sacerdotum mercimoniolum penitus, quoad fieri potest, de medio tolleret, iniunxit Episcopis, ut *cuiusvis generis mercedum conditiones, pacta, & quidquid pro Missis celebrandis datur, nec non importunas, atque libérales elemosynarum exactiones potius quam populationes, aliaque huiusmodi, quae a simonica labe, vel certe a turpi questu non longe absunt, omnino prohibeant.*

VIII. Haetenus pauca haec delibavi, non crediturios tantum grae, sed et heine lectores colligant, quam immanem tyrannidem semper in hominum corda avaritia exercuerit. Non contenta dominari in foro, in nundinis, in mercatura, in officinis, sibi que in mancipia submittere mercatores, & divitiarum possessores, ipsum etiam Sanctuarium quolibet tempore obfidere tentavit. Verum illic eandem arcere, & in exilium agere numquam vigilantissimi Ecclesiae Episcopi, lan-